2

المَعْمُولُ بِالتَّبَعِيَّةِ

Yusuf İslam Dağdelen

١. الصِّفَةُ

أَقْسَامُ الصِّفَةِ

Lafızda, görünürde kendisinden önceki isme, hakikatte ise kendisinden sonraki isme sıfat olan vasıfa, *sıfatı sebebiyye* diyoruz.

١. يُوصَفُ بِحَالِ المَوْصُوفِ (صِفَةٌ حَقِيقِيَّةٌ)

Mevsufunun halini açıklayan, beyan eden sıfattır. Yani sıfatın içerdiği mana *bizzat mevsufla alakalı bir sıfattır.* Başka bir ifadeyle kendisinden önce gelen ismi vasıflayan sıfat demektir ki buna *"hakiki sıfat"* denmektedir.

جَائَنِي رَجُلٌ عَالِمٌ
mevsuf — *sıfat*

جَائَتْنِي إِمْرَأَةٌ صَالِحَةٌ
mevsuf — *sıfat*

٢. يُوصَفُ بِحَالِ مُتَعَلَّقِهِ (صِفَةٌ سَبَبِيَّةٌ)

Mevsufunun alakalı olduğu, bağlı olduğu şeyi açıklayan, beyan eden sıfattır. Yani kendisinin *ifade ettiği mana, mevsufuna bağlı olan bir şeyle alakalı sıfattır.* Başka bir ifadeyle kendisinden sonra gelen ismi vasıflayan (niteleyen) sıfattır ki buna *"sebebi sıfat"* denmektedir.

جَائَنِي رِجَالٌ رَاكِبٌ غُلَامُهُمْ
lafzen (مَا جَرَى عَلَيْه) — *sebebi sıfat* (مُتَعَلّق) — *hakikaten*

Hakiki sıfat mevsûfuna dört noktada uyarken, *sebebi sıfatsa öncesindeki isme* irab ve marifelik noktasında, *sonrasındaki isme* ise müzekker müenneslik noktasında uyum sağlar.

1. müzekker – müennes
2. müfred – tesniye – cemi
3. marife – nekira
4. merfu – mensub – mecrur

أَحْكَامُ الصِّفَةِ

1. Sıfatın birden fazla olması caizdir.

جَائَنِي الرَّجُلُ العَالِمُ الفَّاضِلُ
mevsuf — *sıfat* — *sıfat*

2. Nekira bir kelime *haberi cümle ile vasıflanabilir.* Bu durumda cümleden *mevsufa dönen bir zamir* gerekir. Bu zamir bazen karineyle beraber hazfedilebilir

جَائَنِي رَجُلٌ قَامَ أَبُوهُ
mevsuf (nekira) — *sıfat* (haberi cümle) — *mevsufa dönen zamir*